

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๓๖/๒๕๔๘

วันที่ ๑๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖
วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง
หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง มีข้อแตกต่าง
จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง อยู่หลายประการ
ได้แก่

(๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง
บัญญัติชัดเจนให้คุ้มครองชุมชน มิให้ถูกระทบอย่างรุนแรงจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใด
ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง มิได้มีความชัดเจน
เช่นนั้น คงมุ่งไปที่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม
เท่านั้น

(๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง มิได้จำกัด
ความคุ้มครองไว้เพียงในด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมเหมือนอย่างในมาตรา ๕๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เท่านั้น แต่ยังสามารถขยายความคุ้มครองไปที่ทรัพยากรธรรมชาติและ
สุขภาพของประชาชนในชุมชนด้วย ดังนั้น การศึกษาและประเมินผลกระทบและการรับฟังความคิดเห็น
ของประชาชนจึงต้องขยายไปถึงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนในชุมชนนั้นด้วย และ

(๓) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ได้ตัดข้อความที่ว่า “ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งเคยมีอยู่ในมาตรา ๕๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ออกไป โดยมีเจตนารมณ์ชัดเจนว่า เพื่อให้บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิชุมชนตามมาตรา ๖๗ วรรคสองนี้ มีผลบังคับได้โดยตรงทันที โดยไม่ต้องรอให้มีการบัญญัติกฎหมายอนุวัติการมาบังคับใช้ก่อน ทั้งนี้ได้เปิดโอกาสให้มีการตรากฎหมายใดมาจำกัดคุ้มครองสิทธิที่มาตรา ๖๗ วรรคสอง ให้ไว้ด้วย

สำหรับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น มีวัตถุประสงค์และขอบเขตจำกัดอยู่ที่คุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ มิได้มุ่งหมายที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิชุมชนในด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพของประชาชนในชุมชนเหมือนดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ทั้งนี้ไม่อาจถือว่าเป็นกฎหมายอนุวัติการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ด้วย การที่มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่งของพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติให้อำนาจแก่รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ออกประกาศกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพียงด้านเดียว ทั้งยังให้วางข้อจำกัดสำหรับโครงการหรือกิจการแต่ละประเภทแต่ละขนาดได้ด้วย ซึ่งมีใช้หลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเปิดโอกาสให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงในด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพของประชาชนในชุมชน บางประเภท บางขนาด สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ก่อนเลย จึงเป็นบทบัญญัติที่มีเนื้อหาสาระที่ขัดแย้งต่อมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งในด้านความหมายและขอบเขตแห่งการคุ้มครองสิทธิชุมชนอย่างสำคัญ

ดังนั้น จึงเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้

นายเจริญ ภัคดีชนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ